

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет педагогічної освіти
Кафедра спеціальної освіти та соціальної роботи

Затверджено
На засіданні кафедри спеціально
освіти та соціальної роботи
факультету педагогічної освіти
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 1 від 28 серпня 2020 р.)

Завідувач кафедри _____ проф. К. О. Островська

**Силабус з навчальної дисципліни «Медіапсихологія: основи рефлексивного підходу»,
що викладається в межах ОПП Соціальна педагогіка освітньо-кваліфікаційного рівня
бакалавр для студентів спеціальності 231 Соціальна робота**

Львів 2020 р.

Назва дисципліни	Медіапсихологія: основи рефлексивного підходу
Адреса викладання дисципліни	м. Львів, вул. Туган-Барановського,7,
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет педагогічної освіти, кафедра спеціально освіти та соціальної роботи
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	23 Соціальна робота, 231 Соціальна робота
Викладач (-і)	Ірина Субашкевич – канд. психол. наук., доцент кафедри спеціальної освіти та соціальної роботи
Контактна інформація викладача	ел. пошта: iryna.subashkevych@lnu.edu.ua
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Понеділок 13.30 – 14.50 (кафедра спеціальної освіти та соціальної роботи, вул. Туган-Барановського, 7) П'ятниця 10.10 – 11.30 (кафедра спеціальної освіти та соціальної роботи, вул. Туган-Барановського, 7)
Сторінка курсу	https://pedagogy.lnu.edu.ua/course/mediapsyholohya-osnovy-refleksyvnoho-pidhodu
Інформація про дисципліну	Курс «Медіапсихологія: основи рефлексивного підходу» призначено для студентів четвертого курсу спеціальності 231 «Соціальна робота» денної форми навчання. Предметом вивчення навчальної дисципліни є: • допомогти слухачам глибоко оволодіти знаннями щодо психології розвитку людини в інформаційну добу людства, психотехнологічного підходу в медіатизованій освіті, інноваційних медіа-технологій комунікації та їх ефективності; навчитися застосовувати медіапсихологічні рефлексивні технології спілкування у процесі безпосередньої професійної діяльності та при виступах в ЗМК.

<p>Коротка анотація дисципліни</p>	<p>Дисципліна «Медіапсихологія: основи рефлексивного підходу» є дисципліною за вибором з спеціальності <u>231 Соціальна робота</u> для освітньої програми Соціальна робота, яка викладається в 8 семестрі в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).</p>
<p>Мета та цілі дисципліни</p>	<p>Мета курсу: формування системи знань про психологічні особливості інформаційного суспільства, виклики і ризики перехідного періоду, основи рефлексивного підходу до медіаосвіти в інформаційному суспільстві, засвоєння пріоритетних принципів рефлексивного управління в просторі медійних технологій, формування вміння застосовувати здобуті знання у практичній діяльності; формування професійної медіакомпетентності для здійснення ефективного професійно-педагогічного спілкування, вдосконалення індивідуального стилю професійно-педагогічного спілкування з урахуванням новітніх феноменів інформаційного суспільства.</p>
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p>Базова</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Медіакультура: соціально-психологічний підхід / За ред. Л. А. Найдьонової, О. Т. Баришпольця. – К.: Міленіум, 2010. – 440 с. 2. Найдьонова Л.А. Медіапсихологія: основи рефлексивного підходу. Підручник / Л.А. Найдьонова; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2015. – 244 с. 3. Субашкевич І. Р. Формування медіаосвіченості студентської молоді: монографія / І. Р. Субашкевич. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. – 249 с. 4. Субашкевич І. Р. Формування ціннісно-сислової сфери студентів педагогічних спеціальностей медіапсихологічними технологіями : <p>Допоміжна</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. Найденова Л. А. Последствия эскалации парасоциальных отношений с виртуальными персонажами / Л. А. Найденова // Современные тенденции в развитии российского медиаобразования : сб. материалов всерос. науч. практ. конф. в 2 т. – М., 2010. – Т. 1 – С. 212–220. 6. Найдьонов М. І. Формування системи рефлексивного управління в організаціях. – К.: Міленіум, 2008. 7. Найдьонова Л. А. Кібер-булінг підлітків (виртуальний терор) як новітній феномен інформаційної доби: теоретико-методичні засади подолання і профілактики / Л. А. Найдьонова // Практична психологія та соціальна робота. – 2010. – №8. – С. 10–18. 8. Iryna Subashkevych, Vira Korniat. Using media-psychological technologies to form tolerant attitude towards children with disabilities in pedagogical specialists in the process of their professional training in Ukraine // SPECIALUSIS UGDYMAS/SPECIAL EDUCATION, ISSN 1392-5369 (Print), ISSN 2424-3299 (Online), No 1 (41), 2020, DOI: 10.21277/se.v1i41.521. – Режим доступу до ресурсу: http://www.socialwelfare.eu/index.php/SE/article/view/521 <p>Інтернет-ресурси</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. https://pidru4niki.com/1315091037299/psihologiya/psihologiya_simyi

	2. https://stud.com.ua/37655/psihologiya/diagnostika_diadne_vidnosin
Обсяг курсу	90 годин аудиторних занять. З них 20 годин лекцій, 40 годин практичних/семінарських занять та 30 годин самостійної роботи (для студентів денної форми навчання)
Очікувані результати навчання	<p><i>Програмні компетентності:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • здатність до аналізу психічних властивостей, станів і процесів, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи і громади (ФК-3); • здатність до діяльності з попередження соціальних ризиків, складних життєвих обставин, запобігання та вирішення соціальних конфліктів (ФК-4); • здатність вивчати соціальну проблему за допомогою методів дослідження в умовах конкретної ситуації (ФК-7); • здатність оцінювати проблеми, потреби, специфічні особливості та ресурси клієнтів (ФК-8); • здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи (ФК-10); • здатність виявляти і залучати ресурси особистості, соціальної групи та громади для виконання завдань професійної діяльності (ФК-11); • здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері (ФК-12); • здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад (ФК-13). <p><i>Програмні результати навчання (Р):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування завдань спеціальності, відтворювати факти (дати, події, принципи й закономірності суспільного розвитку), встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між подіями, явищами, робити висновки, аргументувати свої думки (ПРН-1); • грамотно висловлюватися в усній та писемній формі, використовувати мову професійного спілкування, пояснювати й характеризувати факти і явища державною мовою (ПРН-2); • розуміти наукові принципи, що лежать в основі соціальної діяльності, ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання зі спеціальності, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід (ПРН-3); • давати визначення і виокремлювати основні поняття, використовувати власні приклади для

ілюстрації відповідей, знаходити спільні риси та відмінності при порівнянні фактів, явищ, характеризувати соціальні явища (ПРН-4);

- розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення заходів, оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях (ПРН-5);
- аналізувати психічні властивості і стани, характеризувати психічні процеси, різні види діяльності індивідів у групі, процеси розвитку, соціалізації, соціальної адаптації та інтеграції особистості, соціально-психологічні процеси в малих та великих групах (ПРН-7);
- практикувати методи профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин (ПРН-8);
- здатність використовувати відповідні наукові дослідження та застосовувати дослідницькі професійні навички (ПРН-9);
- використовувати методи діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів, проводити оцінку потреб особи та сім'ї (ПРН-10);
- застосовувати методи соціальної роботи та соціально-педагогічної діяльності в конкретних умовах взаємодії з клієнтом (ПРН-11);
- досліджувати та прогнозувати спрямованість впливу мікросередовища, особливостей сім'ї, виховного потенціалу в мікрорайоні та джерела негативного впливу клієнтів (ПРН-13);
- демонструвати вміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей (ПРН-14);
- впроваджувати прийоми мотивації, самомотивації на шляху до досягнення спільної мети, виявляти вміння адаптувати свою поведінку до прийняття системи цінностей іншого (ПРН-15);
- демонструвати знання та дотримуватися етичних принципів соціальної роботи (ПРН-17).

Після закінчення курсу студент повинен знати:

- основоположні проблеми в області медіапсихології,;
- аспекти функціонування медіакультури в сучасному суспільстві.

Після опанування курсу студент повинен вміти:

- самостійно аналізувати різні теоретичні підходи та концепції в області медіапсихології;
- застосовувати психологічні знання на практиці організації інформаційно-психологічної безпеки особистості.

Ключові слова	Медіапсихологія, медіа сприйняття, критичне мислення, медіа імунітет, кібербулінг..
Формат курсу	Очний
теми	ДОДАТОК (схема курсу)
Підсумковий контроль, форма	залік
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з дисциплін фахового спрямування.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	<p>Методи навчання</p> <ul style="list-style-type: none"> • пояснювально-ілюстративний; • репродуктивний; • проблемний; • частково-пошуковий (евристичний); • дослідницький; • наочні; • словесні; • практичні; • інтерактивні методи: метод проектів. <p>Методи контролю</p> <ul style="list-style-type: none"> • Усні відповіді на семінарському занятті. • Тестові завдання. • Виконання практичних робіт. • Написання модульних контрольних робіт.

Необхідні обладнання	Мультимедійний проектор, фліпчарт, маркери.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Семінарські заняття: (10 балів) – 2 по 5 балів. Практичні заняття (70 балів) – 7 по 10 балів. Залікове завдання – (20 балів).
Питання до заліку	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття медіапсихології. 2. Категорії медіапсихології 3. Класифікація засобів масової інформації. 4. Історія емпіричних досліджень засобів масової інформації. 5. Теорії і моделі масової комунікації. 6. Соціально-психологічна функція засобів масової інформації в сучасному суспільстві. 7. Роль ЗМІ в соціальному конструюванні реальності. 8. Основні методи дослідження, які використовує медіа психологія (спостереження, експеримент, опитування, специфічні методи, контент-аналіз). 9. Оцінка та перспективи розвитку даної практичної галузі психології. 10. Медіа як особливий тип організаційної культури. 11. Феноменологія, теорії та підходи до дослідження засобів масової інформації. 12. Теоретична і практична важливість дослідження засобів масової інформації для розвитку медіа-психологія. 13. Перспективні напрямки вивчення ЗМІ в медіапсихології. 14. Психологічні впливи мас-медіа на психіку людини: моделювання і культивування, фреймінг і праймінг. 15. Поняття інформаційної війни і інформаційні віруси (меми). Маніпулятизація медіапростору. Психологічні критерії маніпуляції. 16. Соціалізація дитини в умовах агресивного медіа-середовища (медіа-насильство, сексуалізація, агресивний шум). 17. Вікові норми взаємодії дитини з інформаційним простором 18. Проблема медіа-насильства. 19. Класифікація медіа-насильства на основі вікової психології. 20. Результати психологічних досліджень впливу сцен насильства на формування агресивної поведінки. Механізми довготривалих та короткочасних впливів. 21. Цькування як форма агресивності. Кіберцькування (кібербулінг).

	<p>22. Поняття розважальних медіа, бюджет вільного часу та проблеми молодіжного середовища. Медіа-залежності різних типів.</p> <p>23. Медіа-портрети реальності: роль телебачення в розвитку ожиріння, булімії та анорексії. Кібер-залежність. Ігроманії. Компульсивні розлади.</p> <p>24. Медіа-впливи: ілюзії розвитку вербального інтелекту (проблеми формування емоційного, соціального, практичного інтелекту).</p> <p>25. Медіапсихологічні технології формування ціннісних орієнтацій особистості.</p> <p>26. Медіапсихологічні технології розвитку толерантного ставлення до людей з особливими потребами</p> <p>27. Види ефектів масової комунікації. Типологія ефектів масової комунікації за Б.Грушиним.</p> <p>28. Моделі ефектів. Моделі ефектів масової комунікації за Мак-Квейлом. Колективні реакції на вплив медіа. Види впливу інформаційного повідомлення на групи реципієнтів за Мак-Квейлом.</p> <p>29. Психологія кіно мови.</p> <p>30. Емоційні мотиви рекламного впливу на особистість реципієнта.</p>
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

ДОДАТОК Схема курсу

Тиж.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)* *лекція, самостійна, дискусія, групова робота)	Література.*** Ресурси в Інтернеті	Завдання, год	Термін виконання
1	<p>Тема 1. Поняття медіапсихології. Категорії медіапсихології</p> <p>Основні категорії та поняття, що розкривають психологічну сутність «людини медійної», особливості психічних масовидних явищ, закономірності розвитку психічних властивостей людини під впливом масової комунікації. Завдання дисципліни: розуміння механізмів мас-</p>	Лекція, 2 год.	1, 3, 4	Опрацювати матеріали лекції	1 тиждень

	медійного впливу на психіку людини, а також психологічних закономірностей медіавиробництва; орієнтування у психічних масовидних феноменах; усвідомлення та розуміння механізмів утворення та нейтралізації патогенних текстів у медіасередовищі, моральної паніки, яка інспірується медіа; набуття навичок та формування вмінь застосування набутих знань з медіапсихології для ефективного вирішення проблем медіавпливу.				
1	Тема 2. Історія становлення і розвитку масмедіа. Масмедіа як психологічний феномен	Семінар, 4 год.	1, 3, 4 Інтернет ресурси	Розкрити питання: 1. Класифікація засобів масової інформації. 2. Історія емпіричних досліджень засобів масової інформації. 3. Теорії і моделі масової комунікації. 4. Соціально-психологічна функція засобів масової інформації в сучасному суспільстві. 5. Роль ЗМІ в соціальному конструюванні реальності.	1 тиждень
2	Тема 3. Методи медіапсихології Основні методи дослідження, які використовує медіа психологія (спостереження, експеримент, опитування, специфічні методи, контент-аналіз). Оцінка та перспективи розвитку даної практичної галузі психології.	Лекція, 2 год.	1, 3, 5	Опрацювати матеріали лекції	2 тиждень
2	Тема 4. Психологічні дослідження медіа культури: проблеми і перспективи	Семінар, 4 год.	1, 3, 5 Інтернет ресурси	Розкрити питання: 1. Медіа як особливий тип організаційної культури. 2. Феноменологія, теорії та підходи до дослідження	2 тиждень

				<p>засобів масової інформації.</p> <p>3. Теоретична і практична важливість дослідження засобів масової інформації для розвитку медіа-психологія.</p> <p>4. Перспективні напрямки вивчення ЗМІ в медіапсихології.</p>	
3	<p>Тема 5. Психологічні механізми впливу медіа на психіку</p> <p>Психологічні впливи мас-медіа на психіку людини: моделювання і культивування, фреймінг і праймінг. Поняття інформаційної війни і інформаційні віруси (меми). Маніпулятизація медіапростору. Психологічні критерії маніпуляції. Соціалізація дитини в умовах агресивного медіа-середовища (медіа-насильство, сексуалізація, агресивний шум).</p>	Лекція, 2 год.	1-8 Інтернет ресурси	Опрацювати матеріали лекції	3 тиждень
3	<p>Тема 6. Вікові норми взаємодії дитини з інформаційним простором</p>	Практичне заняття, 4 год.	1, 2, 7	<p>Розробити рекомендації що до вікової взаємодії дитини з медіа в родинному контексті для:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ризики для дітей до 6-7 років. 2. Ризики для дітей до 9-10 років. 3. Ризики для дітей до 12 років. 4. Ризики для дітей до 16 років. 	3 тиждень

4	<p>Тема 7. Медіа-насильство та агресивність. Групова рефлексія Проблема медіа-насильства. Класифікація медіа-насильства на основі вікової психології. Результати психологічних досліджень впливу сцен насильства на формування агресивної поведінки. Механізми довготривалих та короточасних впливів. Цькування як форма агресивності. Кіберцькування (кібербулінг).</p>	Лекція, 2 год.	2, 8 Інтернет ресурси	Опрацювати матеріали лекції	4 тиждень
4	<p>Тема 8. Типологія медіа-залежностей та основні методи їх подолання</p>	Практичне заняття, 4 год.	3, 6	<p>Поняття розважальних медіа, бюджет вільного часу та проблеми молодіжного середовища. Медіа-залежності різних типів. Психологія волі і ставлення до тіла, їжі, алкоголю, паління, сексу, до власного майбутнього. Медіа-портрети реальності: роль телебачення в розвитку ожиріння, булімії та анорексії. Кібер-залежність. Ігроманія. Компульсивні розлади. Медіа-впливи: ілюзії розвитку вербального інтелекту (проблеми формування емоційного, соціального, практичного інтелекту).</p>	4 тиждень
5, 6	<p>Тема 9. Медіапсихологічні технології формування ціннісних орієнтацій особистості Теоретичні положення та практичні рекомендації з проблеми формування ціннісно-сміслової сфери студентів педагогічних спеціальностей</p>	Лекція, 4 год.	3, 6 Інтернет ресурси	Опрацювати матеріали лекції	5, 6 тиждень

	засобами медіапсихологічних технологій. Місце медіапсихологічних технологій як чинника формування цінностей молодого покоління.				
5, 6	Тема 9. Медіапсихологічні технології формування ціннісних орієнтацій особистості	Практичне заняття, 8 год.	1-4	Розробити авторську медіа технологію для розвитку професійно важливих цінностей для майбутніх соціальних педагогів/працівників	5, 6 тиждень
7	Тема 10. Медіапсихологічні технології розвитку толерантного ставлення до людей з особливими потребами Використання різних засобів інформації, писемних, друкованих, електронних, телевізійних, цифрових для впливу на особистість з метою усвідомленої зміни ставлення до людей з інвалідністю. А саме: усвідомлення їхніх проблем, які виникають в процесі їх соціалізації. А також впливу медіа на вироблення толерантного ставлення до людей з інвалідністю; аналіз телеконтенту, як потужного інструменту формування думки оточуючих про дітей з інвалідністю.	Лекція, 2 год.	1-4 Інтернет ресурси	Опрацювати матеріали лекції	7 тиждень
7	Тема 10. Медіапсихологічні технології розвитку толерантного ставлення до людей з особливими потребами	Практичне заняття, 4 год.	1-4, 8	Розробити заняття з використанням медіатехнологій для формування толерантного ставлення до людей з особливими потребами.	7 тиждень
8	Тема 11. Психологічні ефекти масмедіа Види ефектів масової комунікації. Типологія ефектів масової комунікації за Б.Грушиним.	Лекція, 2 год.	1-4	Опрацювати матеріали лекції	8 тиждень
8	Тема 11. Психологічні ефекти масмедіа	Практичне заняття, 4	1-8	Моделі ефектів. Моделі ефектів масової комунікації за	8 тиждень

		год.		Мак-Квейлом. Колективні реакції на вплив медіа. Види впливу інформаційного повідомлення на групи реципієнтів за Мак-Квейлом. Сфери досліджень ефектів медіа. Формування стереотипів під впливом ефектів медіа.	
9	Тема 12. Психологія кіномови Сформувані уявлення в студентів про граматику кіномови та знання про основні елементи кіномови (кадр, світло, фокус, композиція кадру, мізансцена, план, погляд камери, візуальні коди). Проаналізувати психологічні кіно ефекти. Навчити виокремлювати елементи аудіовізуальної структури фільму. Розвинути вміння аналізувати кінотексти	Лекція, 2 год.	1-4, 8	Опрацювати матеріали лекції	9 тиждень
9	Тема 13. Психологічний аналіз кінофільмів: рефлексивний підхід	Практичне заняття, 4 год.	1-8 Інтернет ресурси	Забезпечити формування таких умінь і навичок, як вміння виокремлювати елементи аудіовізуальної структури фільму, визначати основні елементи кіномови; показати важливість розуміння елементів кіно мови для активного сприйняття медіатекстів; формувати алгоритм реалізації вмінь аналізувати медіатексти для їх критичного сприйняття.	9 тиждень
10	Тема 14. Реклама як інструмент маніпуляції. Використання мотивів підсвідомого впливу Маніпуляція підсвідомістю. Законина яких ґрунтується основний сенс маніпуляції. Емоційні мотиви рекламного впливу на особистість	Лекція, 2 год.	1, 4, 5, 8	Опрацювати матеріали лекції	10 тиждень

	реципієнта. Співвідношення емоційних і раціональних мотивів, що впливають на підсвідомість. Які треба зробити висновки, щоб сформувати своє адекватне ставлення до рекламних меседжів.				
10	Тема 15. Психотехнології в рекламі	Практичне заняття, 4 год.	1-8	Формування в студентів критичного мислення при сприйнятті рекламних медіатекстів; ознайомлення студентів з рекламними технологіями; навчити аналізувати рекламну продукцію з точки зору використання маніпулятивних методів впливу на аудиторію; навчити студентів знаходити і обирати відповідну інформацію з різних джерел.	10 тиждень